

Posudek bakalářské práce Patrika Bulaka *Dech a dýchání jako zdrojová oblast konceptuálních metafor v češtině*

Bakalářská práce Patrika Bulaka je kognitivnělingvistickou studií věnovanou problematice související s kognitivnělingvistickým výzkumem somatismů v českém jazyce. Pro analýzu si autor vybral pojmy dech a dýchání.

Autor svůj výzkum opírá o poměrně bohatou literaturu, mezi níž nechybí základní práce kognitivní lingvistiky (Lakoff, Johnson, Bartmiński, Pajdzińska, v českém prostředí Vaňková), ale ani texty méně známé, z nejpodstatnějších pro bakalářskou práci je text L. Goossense věnovaný metaftonymii.

Materiálovou základnu tvoří data získaná z českých slovníků a Českého národního korpusu. Oceňuji pečlivost a originální přístup k práci s materiálem a jeho sémantické analýze (včetně zakotvení materiálu do kulturních prostředí a jejich drobné komparace). Autor stanovuje několik konceptů, velice zajímavé jsou jeho paralely pro koncept dech je duch / duše, jenž označuje jako multikulturní. Upozorňuje na jisté shody ve staroindických, biblických a starogermánských textech a připouští podobné paralely i ve slovanské mytologii. Tady je možná škoda, že se autor nepokusil seznámit s některými ruskými koncepty odrážejícími se i v moderní literatuře (např. A. Bunin – povídka Lehký dech), ale vzhledem k zaměření práce jde spíše o doporučení než o výtku.

Nejdůležitější část práce, vztaženou k tématu, tvoří druhá kapitola oddílu IV, věnovaná právě dechu a dýchání jako zdrojovým oblastem metafor a metonymií. Tady mi není jasné, jak autor chápe spojení *do posledního dechu* – jednou pro něj představuje sílu, jednou míru (s. 56–57). Co se týče některých dalších poznámek – autor pečlivě zpracovává dech jako smyslový vjem, doplním, že dech prostřednictvím hmatu lze vnímat i jako pohybující se hrudník (respirační pohyb – podobně jako u zrakového vjemu), a rovněž by bylo vhodné podrobněji objasnit, co pro autora představuje „vnitřní smysl“.

Asi spíše formulačně nejasné je tvrzení, že v jednom významu vyžaduje sloveso pravovalenční doplnění (co, čím), význam 5 vyžaduje doplnění levovalenční (odkud) (s. 58) – jde o jiný typ doplnění pravé valence, ne o valenci levou.

Po jazykové stránce se mi jeví práce v pořádku, drobné nedostatky (především atrakce) jsou naznačeny v textu práce.

Práce Patrika Bulaka splňuje podle mého názoru nároky kladené na bakalářskou práci, doporučuji ji k obhajobě, a pokud bude úspěšná, navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 16. června 2013

P.